

Klima- og miljødepartementet
Postboks 8013 Dep

0030 OSLO
NORWAY

Stortingsmelding om kulturminnepolitikken - Innspill fra Nordland fylkeskommune

Det vises til brev fra Klima- og miljøverndepartementet datert 21.11.2018 med invitasjon til å komme med innspill og bidrag til ny stortingsmelding om kulturminnepolitikken. Vi viser også til muntlig innspill i departementets innspillsmøte 21.1.2019, samt lunsjmøtet som ble holdt i etterkant.

Nordland fylkeskommune er fornøyd med at Klima- og miljødepartementet involverer regional forvaltning i prosessen frem mot ny stortingsmelding. I arbeidet med regionreform og ny ansvarsforskrift er det viktig at man får på plass en godt forankret og helhetlig kulturminnepolitikk som er relevant for forvaltningen etter 1.1.2020.

Gjennom oppgaveoverføringen flytter et betydelig ansvar fra statlig til regionalt nivå. De fleste førstelinjeoppgavene overtas av regionene og Riksantikvaren skal rendyrkes som direktorat. En ny stortingsmelding må gi rom for både kunnskapsutvikling og forskning, slik at regional forvaltning er best mulig rustet til å gjøre godt arbeid. Et større regionalt ansvar vil forhåpentligvis medføre en mer helhetlig forvaltning og være positivt for fylkeskommunens rolle som samfunnsutvikler.

I nettartikkelen *Om meldingsarbeidet* fremheves blant annet klimaendringer, urbanisering, demografiske endringer og en stadig økende digitalisering. Den demografiske utviklingen i Nordland forteller om en svak økning i folketallet. Innbyggerne i Nordland, som ellers i landet, flytter i stor grad fra distriktene og inn til byene. Bystrategien til Riksantikvaren ivaretar nasjonal kulturminnepolitikk for byer og tettsteder. Fylkeskommunen ser at det i tillegg til en bystrategi også er behov for en strategi for å møte typiske utkantsutfordringer som et landbruk i endring, gjengroing av kulturlandskap og forfall.

Det poengteres at klimaendringer er vår tids største utfordring. Dette observeres i Nordland og det blir tydeligere år for år. Klimaendringenes påvirkning på kulturminner må bli bredt behandlet og det må tas høyde for flere ulike scenarier. Nordland har flere fredete og verneverdige bygg/anlegg som ligger utsatt til, både for havnivåstigning, sterkere stormer og økt nedbør. En ny stortingsmelding bør åpne for styrking av forskning og utredning innenfor området. Tanken om fremtidig vær og vannstand og hvordan dette påvirker kulturminner, bør være en selvsagt del i utredninger om vern av enkeltminner og større kulturmiljøer.

Utviklingstrekkene de siste tiårene viser at de ulike samfunnssektorene tar større ansvar for kulturminner. Dette ser vi gjennom statens egne verneplaner for ulike sektorer, men også gjennom tilnærmingen andre samfunnsaktører har i planlegging av tiltak. Satsingen på digitalisering av kart

og arkiver har i denne sammenheng hatt avgjørende betydning. Nettbaserte fortellinger og formidling bør også ha fokus i tiden som kommer. Ny teknologi og digitale verktøy gir forvaltninga muligheter til å løse en rekke utfordringer, blant annet ønsker Nordland fylkeskommune en bredere testing av inngrepsfrie registreringsmetoder. I et langsiktig perspektiv, må man likevel være realistisk i forhold til hva teknologien kan gjøre. Det er flere arbeidsoppgaver innen feltet som fortsatt krever samhandling, feltarbeid og dialog.

Verdensarv er både et nasjonalt, regionalt og lokalt ansvar. Det finnes et eget bevaringsprogram for verdensarv, som i likhet med de øvrige programmene oppleves som målrettet og forutsigbart. I Nordland har vi gode erfaringer med denne måten å organisere nasjonale målsettinger. Særlig vil vi trekke fram programmene for *Verdensarv*, *Fredete bygninger i privat eie (FRIP)*, *Bergkunst (BERG)* og *Utvalgte arkeologiske kulturminner*. Nordland fylkeskommunes erfaring med programmene er at de gir forutsigbarhet og vi ønsker at programmene videreføres.

Innføringen av prosjektet *Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse*, KULA, som ikke er igangsatt i Nordland, innebærer en avgrensing av jordbrukslandskap hvor kulturminner er sentrale fortellere om historien. Utvelgelsesprosessen foregår med bred medvirkning. Forvaltning av kulturlandskap og naturforvaltning er ofte sammenfallende og bør sees i sammenheng. Vi oppfordrer departementet til å se på disse sammenhengene. Kan et eget bevaringsprogram være en god måte å kanalisere ressurser for opprettholdelse av verdiene og være et incentiv for lokal og regional forvaltning?

De seneste års satsing på kommunale kulturminneplaner (KIK) vil forhåpentligvis medføre tiltrengt kompetanseheving i de enkelte kommunene. Forståelse for vernearbeid og lokal forankring av arbeidet er viktig for bevaring av alle typer kulturminner. Temaet bør videreføres i den nye stortingsmeldinga.

Erkjennelsen av at krigsminner, og særlig de fysiske sporene fra andre verdenskrig, er nasjonalt viktige kulturminner som må ivaretas for framtida har økt de siste årene. Dette viser blant annet Riksantikvarens fredningsstrategi fra 2015, hvor temaet forsvars- og krigshistorie er nummer én av ti prioriterte tema. Krigens kulturminner bør være et tema som også blir en del av den nye stortingsmeldinga, da dette er viktige kulturminner som skaper et sterkt engasjement hos mange. Sporene til denne typen kulturminner er ofte utsatt for tiltak og har ikke et vern i seg selv. Det er derfor av betydning at man får på plass et registreringsarbeid som gir kulturminneforvaltningen et godt nok kunnskapsgrunnlag til å ivareta denne typen kulturminner.

Med vennlig hilsen

Aase Refsnes
Fylkesråd for klima, miljø og folkehelse

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke underskrift.

Hovedmottakere:

Klima- og miljødepartementet

Postboks 8013 Dep

0030

OSLO

